

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus De Executoribus Vltimarvm Volvntatum duorum
celeberrimorum iurisconsultorum**

Canis, Johannes Jacobus

Constantia, 1593

VD16 ZV 2896

De legitimis executoribus, &c. Tit. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63406)

ganter admonuit Dn. Spiegelius in suo Lexico
 authoritate Ciceronis offi. lib. 3. & l. diuus. §.
 si quis duobus l. impuberem. §. si testameta-
 rius. ff. ad l. Cornel. de fal. adde l. 1. in princ.
 ff. si quis aliq. testamen. prohibue.

~~~~~

De legitimis executoribus, &c.
 Tit. 2.

S Y M M A R I V M.

1. Executorum vltimarum voluntatum duo ge-
 nera.
2. Executores legitimi & publici, rectè nominantur.
3. Voluntates vltimas conseruari, reipublicæ maxi-
 me interest.
4. Voluntatis vltimæ ius liberum, & licitum, non
 arbitrarium executori.
5. Episcopus non est immediatus executor in causis
 pijs, alijs hæredibus vel executoribus a testatore
 designatis. & super ea re elegans demonstratio.
 num. 6.
7. Episcopi officium, circa executionis testamenti
 munus & num. 8. & 9.
10. Episcopus nõ potest accedere ad executionem
 vltimarum voluntatum, donec vnus testamen-
 tarius executor superest.
11. Insinuationis vltus, in executionibus vltimarum
 voluntatum.
12. Voluntatum vltimarum privilegium & digni-
 tas tanta, vt cuiq; libera sit accusatio, si viderit
 quid agi præter testatoris decretum & mentem.

13. Voluntas vltimas conseruari, natura etiam monet.
14. Executor s vltimarum voluntatum constituti à iudice ecclesiastico, vel adiuncti, præter testatoris ordinationem, quid qualiterue agere debeant.
15. Mandatis iniustis non parendum.

Distinguunt † doctiores multas executorum species, subtiliter magis, quam cum vtilitate fori. Dicunt enim alios esse legitimos, alios datiuos. Rursus constituunt differentiam inter datiuos & testamentarios, rixantes de nominibus, & negligentes rem ipsam.

Breuiter, summa executorum vltimæ voluntatis, diuisio, in duo genera deducitur. Quidam enim sunt legitimi, quidam verò testamentarij. Legitimi sunt, quibus à lege tribuitur potestas vltimæ voluntatis defendendæ, quo minus interuertatur, aut procrastinetur. Hos rectè dixeris publicos conseruatores vltimarum voluntatum. Quales sunt omnes boni magistratus, præsertim in causis pijs episcopi. Rectè aut nuncupantur † legitimi executores & publici: quia non hominis sed iuris imperio suscipiunt defen-

defensionem testamentariam: non priuatim, sed
publico iure in defectum aliorum. Porro, quic-
quid ex lege certam habet formam, dicitur le-
gitimum, ad instar tutelæ: instit. de legiti. agna-
tute. & de legi. patrono. tute. in prin. Multum
3 autem † interest Reipublicæ, adeoq; omnium
gentium, conseruari ultimas voluntates. Ideò
legislatores non fuerunt contenti admouisse
magistratus generaliter, vt omnibus hominum
erroribus corrigendis intenderent: sed & in
specie voluerunt illis necessitatem imponere,
vt ultimas voluntates honestas conseruent ac
defendant. Et profectò nihil magis hominibus
4 † debetur, quam vt supremæ voluntatis, post-
quam iam aliud velle non possunt, liber sit sty-
lus, & licitum, quod iterum non redit, arbi-
trium: vt rescripsit Constantinus Imperator
ad populum in l. 1. C. de sacrosanct. eccle. item
Iustinianus Nouel. de Nupt Atq; hoc. (inquit)
primum huic præfatum sit legi. Secundum ve-
rò illud, ut omnia, quæ ab hodierno die testator
disponat (sue vir existat, sue mulier) eam fir-
mitatem habeant. Sanciat enim quisq; in re-
bus suis, vt dignum est, & pro lege voluntas
eius

eius esto: quemadmodum nobis lex, etiam omnium vetustissima, & que prima Romanis constituit rempublicam, nempe. 12. tabularum, vetere & patria lingua his pene vtes verbis, inquit (vti legassis quisq; de re sua, ita ius esto) nemini facta potestate, vt in rebus alienis aliquid prater illius voluntatem disponat: neque si sacram impetret formam, aut quicquam omnium. Audis hac verba? Non deberet admitti Cesaris rescriptum, vel si quid maius esse queat illius authoritate, ad immutandam voluntatem defuncti? Hinc sole clarius & apparet, 5 quod episcopus etiam in causis pijs, non est immediatus executor: cum alij sunt heredes vel executores a testatore designati: sed defectum duntaxat supplet in gratiam testatoris: videlicet, si aut non sunt scripti, per quos testator voluerit executionem fieri: aut fuerint negligentes, vel perfidi. Et medius fidius, qui aliter tractant istam publicam episcoporum potestatem, hi palpitando detrahunt eorum dignitati, & iuris canonici mentem calumniatur.

Audi exemplum. Regula & iuris est: deputandos esse bonos viros, qui rerum publicarum ad-

M

ministra-

ministrationem, curã, defensionem suscipiant:
 vt sunt magistratus. Idne bonũ est & æquum?
 Vtiq; admittes. Iam, si adferas tales admini-
 stratores habere potestatem in res cuiuslibet
 priuati ciuis, sicut ille sibi persuaderi passus est,
 tantum licere, quantum liberet, nonne tum ex
 magistratibus facies tyrannos, & perniciem
 publicam? Quare Imperator Leo: Et si quidem
 (inquit) testator significauerit, per quem de-
 siderat redemptionem fieri captiuorum, is, qui
 specialiter designatus est, legati vel fideicom-
 missi habeat exigendi licentiam: & pro con-
 scientia sua votum adimpleat testatoris. Ac-
 cedit. l. nulli. C. de episc. & cle. Officiũ t̄ verò
 7 episcopi est, monere, adhortari, vrgere depu-
 tatos executores, vt voluntatem testatoris ad-
 impleant, aut legitime renuntient. Nouell. de
 ecc. ti. 8. si autem qui hoc facere.

8 His legibus subscribunt t̄ pontificij canones
 c. tua nobis. de testamen. Cũ igitur (inquit
 Gregorius) in omnibus pijs voluntatibus sit
 per locorum episcopos prouidendum vt secun-
 dum defuncti voluntatem vniuersa procedant
 licet etiam à testatoribus id contingeret inter-
 dici)

dici) mandamus, quatenus executores testamentorum huiusmodi, vt bona ipsa fideliter & plenariè in vsus predictos expendant, monitione præmissa, compellas. Quod conuenit prope modum, cum. l. si pupillorum. s. si prætor. ff. de reb. eor. qui sub tute. & in c. Ioan. d. tit. post mandatum (inquit) susceptum, per diocesannum cogi debet testatoris explere ultimam voluntatem.

Nonne his verbis † a portè ostenditur: quomodo exercendū sit officium episcopale, ad cōseruandas ac defendendas ultimas voluntates: An non satis probatum videbitur, ultimas testatorum voluntates (nisi honestati repugnent) ad vnguem seruandas esse? c. cum Marthæ. s. ceterum. de celebra. missa. c. 13. q. 2. c. ultima voluntas.

Predicta aut adeò sunt vera, vt donec vnus supersit testamentarius executor, non possit episcopus se intromittere. Quid igitur faciendum? Bonifacius breuiter explicat in c. vlt. de testa. li. 6. Sanè (inquiens) pluribus à testatore simpliciter executoribus deputatis, vno eorum mortuo, vel in remotis agente, aut id exequi for

M 2 te nolen-

te nolente, ne voluntatem testatoris impediri, vel nimium differri contingat, poterit alius (nisi testator aliud expresse) officium executionis iniuncta, liberè adimplere. Cur hic non constituit Romanus Pontifex, alios esse substituendos, vel adiungendos auctoritate episcopi: Credidit certè iniustum esse, ut vlla potestas ingerat sese testationibus ultimis, ubi est executor. Multò itaq; iniustius esset, si adiungerentur alij executores: cum testator scripsisset aliquos coniunctim, & diuisim. Videtur enim singulorum industriam elegisse, quoad vnus viueret. l. actione. §. morte. ff. pro soci. l. mandatum. in fi. ff. mand. c. vlt. de offi. dele.

11. Insinuatio quoq; non aliò pertinet, quam ut quæ semel peruenerunt ad notitiam publicam nõ possint deinde vllò modo interuerti. l. repetita. C. de epi. & cle. & l. consulta. C. de testa. Quod ius sumptum est ex tit. ff. quemad testa. aperian. l. consulta C. de testa. Non possunt enim faciliter interuerti ea, quæ apud magistratum publicata sunt, & ab omnibus cognoscuntur.

12. Deniq; ut extrema tuendarum voluntatum
præsidia

praesidia proponerentur, permissa est omnibus hominibus accusatio, si quid videant aduersus testamenti ordinationem, praesertim in pijs causis. l. nulli. in fi. C. de epis. & cler. Et ne pium (ait) defunctorum propositum improba fraudatorum calliditate celaretur, quicquid pro huiusmodi causa à testatore relicta fuerit, vniuersi, qui id quocumq; modo cognouerint, vel in viri clarissimi rectoris prouincia, vel in urbis episcopi notitiam deferendi, liberam habeant facultatem. Nec delatoris nomen suspitionemq; formident: cum fides atq; industria eorum, tam laude quam honestate non careat, ac pariter pietate: cum veritatem in publicas aures lucemq; deduxerint.

Sed ponamus † neminem vnquam tales leges 13
scripsisse, de conseruanda vltima voluntate: certè natura & Deus insculpsit eas cordibus hominum. Quare & Apostolus argumentatur ab humano testamēto, quod ratū esse oportet: ad testamētū Christi seruatoris nostri. Quae igitur maior possit esse crudelitas, quam extremam voluntatem interuvertere,

Sed † quid, si index ecclesiasticus constituat 14
M 3 executores

executores, vel adiungat alios, quam testator ipse scripserit? Respondeo? Iustis maiorum preceptis reuerenter obtemperandum est: sed talia mandata, si decernerentur, essent ipso iure nulla: non, quasi liceat contemnere, verum ideo, quoniam iure permittitur illis casibus nõ obsequi. l. vlt. C. si cont. ius vel utilita. publi. De-

15 bent † tamen causa rationabiles allegari, vt sit excusatus is, qui non paruit. c. si quando aliqua. de rescrip. Quia patienter (inquit Alexander) substinebimus, si non feceris, quod praua nobis fuerit in sinuatione suggestum. c. ab excõicato. eo. ti. tractatur satis grauius auctoritate cõciliij in c. sacra approbante. c. venerabili de sentẽ. excõi. c. solet. c. venerabilibus. d. sed si ex causa. eo. ti. lib. 6. In quibus locis probatur, excõmunicationem etiam dubiam multò magis, si palàm sit iniqua remittendam esse per superiorem.

~~~~~

De testamentarijs executoribus, Titulus. 3.

S Y M M A R I V M.

1. Executores testamentarij, in duplici sunt differẽtia,